

A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
végzése

Az ügy száma: Gfv.VI.30.232/2024/16.

A tanács tagjai: Dr. Simonné dr. Gombos Katalin a tanács elnöke

Dr. Tibold Ágnes előadó bíró

Dr. Farkas Attila bíró

Dr. Farkas Antónia bíró

Dr. Madarász Anna bíró

A felperes: ...

A felperes képviselője: Provaris Varga & Partners Ügyvédi Társulás - Dr. Varga István
Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Varga István ügyvéd)

Az alperesek: ... I. rendű

... II. rendű

... III. rendű

... IV. rendű

... V. rendű

... VI. rendű

... VII. rendű

... VIII. rendű

... IX. rendű

... X. rendű

... XI. rendű

... XII. rendű

... XIII. rendű

... XIV. rendű

... XV. rendű

Az I-III. rendű alperes képviselője: Jádi Németh Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Jádi Németh
Andrea ügyvéd)

A IV-VII. rendű alperes képviselője: Nagy és Trócsányi Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr.
Kovács Orsolya ügyvéd)

A VIII. rendű alperes képviselője: Hetényi Ügyvédi Iroda (eljáró ügyvéd: dr. Hetényi Kinga)

A IX-XII. rendű alperes képviselője: Gárdos, Füredi, Mosonyi, Tomori Ügyvédi Iroda
(ügyintéző: dr. Gárdos Péter ügyvéd)

A XIII-XV. rendű alperes képviselője: Szecskay Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Boronkay
Miklós ügyvéd)

A per tárgya: versenyjogi jogsértéssel okozott kár megtérítése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Fővárosi Ítéltábla, 20.Gf.40.050/2020/36-II. számú ítélet

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Balassagyarmati Törvényszék, 7.G.20.255/2018/92. számú ítélet

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet az elsőfokú bíróság ítéletére is kiterjedően hatályon kívül helyezi és az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasítja.

Megállapítja, hogy a felülvizsgálati eljárásban a felperesnek 200.331 (kétszázezer-háromszázharmincegy) forint, a I-III. rendű alpereseknek együttesen 32.580 (harminckétezer-ötszáznyolcvan) forint, a IV-VII. rendű alpereseknek együttesen 32.580 (harminckétezer-ötszáznyolcvan) forint, a VIII. rendű alperesnek 32.580 (harminckétezer-ötszáznyolcvan) forint, a XIII-XV. rendű alpereseknek együttesen 32.580 (harminckétezer-ötszáznyolcvan) forint felülvizsgálati eljárási költsége merült fel.

A végzés ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] Az árufuvarozás területén gazdasági tevékenységet végző egyéni vállalkozó felperes 2006. december 12-én megrendelt egy m... kereskedőtől egy I... E... típusú, a XI. rendű alperes által gyártott tehergépjárművet. A 10.260.000 forint + áfa vételárú, 7490 kg össztömegű és 4290 kg saját tömegű tehergépjármű megvásárlására lízing konstrukcióban került sor. A lízingszerződést a felek 2011-ben lezárták, amikor a felperes egy nagyobb, 12 tonnás I... típusú tehergépjárművet vásárolt ugyancsak lízing konstrukcióban, a korábbi gépjármű értékének beszámítása mellett.

[2] Az Európai Bizottság (a továbbiakban: Bizottság) 2011-ben versenyfelügyeleti eljárást kezdeményezett az európai piacon forgalmazó, legnagyobb közép és nehéz kategóriájú tehergépkocsit gyártók versenykorlátozó megállapodásának gyanúja miatt. 2014. november 20-án az Európai Bizottság közzétett egy angol nyelvű sajtóközleményt, amelyben megjelölte az érintett ügy számát (39824), amelyre mint linke kattintva közvetlenül el lehetett jutni a konkrét ügyben kibocsátott közlemények listájához, amely táblázatos formában tartalmazta az érintett társaságokat név szerint is.

[3] A Bizottság 2016. július 19-én elfogadta az AT.39824 – Tehergépjárművek ügyben a C(2016) 4673 final határozatot. A határozatról ugyanezen a napon egy angol nyelvű sajtóközlemény (a továbbiakban: Közlemény) jelent meg a Bizottság internetes honlapján. A Közlemény a kartellben részt vevő cégcsoportokat név szerint felsorolta és tartalmazta a kiszabott bírságokat is. Abból kitűnt, hogy a M... csoport, amely feltárta a kartell létezését, nem kapott bírságot, továbbá az is, hogy a versenyfelügyeleti eljárásban részt vevő minden érintett vállalat beismerte a versenykorlátozó megállapodásban való részvételét. A Közlemény utalt arra is, hogy a jogsértést megállapító határozat a közepes (6-16 tonna közötti súlyú) és nehéz (16 tonna feletti) tehergépjárművek piacára vonatkozott, a jogsértés az egész

Európai Gazdasági Térségre kiterjedt és 14 évig, 1997-től 2011-ig tartott. A Közlemény tájékoztatást adott arra nézve, hogy minden személy vagy cég, akit a versenyellenes magatartás érintett, a tagállami bíróságok előtt indítható ügyben kérhet kártérítést.

[4] A Bizottság által az AT.39824 – Tehergépjárművek ügyben elfogadott C(2016) 4673 final határozatának összefoglalója az Európai Unió Hivatalos Lapjában 2017. április 6-án került közzétételre (HL 2017. C 108., 6. o., magyar nyelven is). Az Európai Bizottság AT.39824 – Tehergépjárművek ügyben 2016. július 19-én kelt határozatának teljes szövege az Európai Bizottság internetes oldalán ugyanezen a napon jelent meg angol nyelven.

[5] A nemzetközi kapcsolatokkal is rendelkező, nonprofit szervezetként működő, a tagjai – így a felperes – érdekvédelmét is ellátó M... N... F... I... (a továbbiakban: N...) figyelemmel kísérte a kartell jogsértéssel kapcsolatos uniós intézkedéseket, és arról tájékoztatta tagjait. A N... gyűlésén a tagok pertársaság alapítását is tervezték.

[6] A N... Ú... címmel újságot ad ki, amely a 2016. októberi számában hírt adott a N... által 2016 őszen tagjai számára szervezett regionális találkozóról. Ennek záró eseményét 2016. november 3-án tartották B.... Erről a N... egy prezentációt is közzétett az interneten, amely a közép és nehéz kategóriájú tehergépjárművek tekintetében felmerülő kárigények érvényesítésének lehetőségével is foglalkozott. A tájékoztató szerint ez azokat érinti, akik 1997 és 2011 között a M..., V..., R..., D...r, az I... és D... (illetve S...) által gyártott közép és nehéz kategóriájú tehergépjárművet szereztek be, vásároltak vagy lízingeltek. Kiemelte, hogy a gyártók jelentős összegű céltartalékot képeztek a kártérítési igények fedezetére. A dokumentáció következő oldalán a N... és az O... Ü... I... stratégiájának fő vonalai szerepeltek, amely szerint a N... tagjai igényeiket 2016. november 15-ig jelezhetik, a konkrét stratégiai lépések előkészítése és a tárgyalások alkukereteinek rögzítésére pedig 2016. december 31-ig kerül sor, ezután pedig a gyártókkal való tárgyalás vagy kártérítési per kezdeményezése következik.

[7] Az Ú... című kiadvány 2017. január-februári számában szintén hírt adott arról, hogy január 20-án B... fórumot szerveztek a tagok számára a kártérítési igényről való tájékoztatás érdekében.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

[8] A felperes a 2018. április 6-án benyújtott keresetében az Európai Unió működéséről szóló szerződés (a továbbiakban: EUMSZ) 101. cikkére, az Európai Gazdasági térségről szóló megállapodás (a továbbiakban: EGT Megállapodás) 53. cikkére, a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Tpv.) 88/A. § (1) bekezdésére, valamint a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 339. § (1) bekezdésére és 344. § (1) bekezdésére alapítottnan egyetemlegesen kérte kötelezni az alpereseket 1.026.000 forint kártérítés és késedelmi kamata megfizetésére. Előadta, hogy az alperesek Európai Bizottság által megállapított versenyjogi jogsértése miatt szenvedett kárt, mert a jogsértéssel érintett időszak alatt szerezte be a K...-9... forgalmi rendszámú, 7490 kilogramm össztömegű, I... gyártmányú tehergépjárművet. Kára összegét a Tpv. 88/C. §-ába foglalt törvényi vélelem alapján a tehergépkocsi beszerzési árának tíz százalékában határozta meg. A felperes álláspontja szerint követelése nem évült el a régi Ptk. 326. § (2) bekezdésére tekintettel, az elévülés nyugvásának végpontja a Bizottság határozatának közzétételi időpontjában, 2017. április 6. napjánban jelölhető meg, ekkor jutott teljes körűen az igényérvényesítéshez szükséges információk birtokába.

[9] Az alperesek joghatósági kifogások mellett előterjesztett érdemi ellenkérelmükben elsődlegesen elévülésre hivatkozással kérték a kereset elutasítását, de érdemben is vitatták a kereset jogalapját és összecszerúségét.

[10] Az elévülés körében azzal érveltek, hogy a felperes már az Európai Bizottság marasztaló határozatáról megjelent Közleményt megelőzően is értesülhetett arról, hogy a kamiongyártók ellen eljárás indult 2014-ben. Az igényérvényesítési akadály, a menthető ok legfeljebb a Közlemény közzétételéig, 2016. július 19-ig állt fenn, így ettől az időponttól kezdődött az egy éves perindítási határidő, ami 2017. július 19-én letelt.

Az első- és másodfokú ítélet

[11] Az elsőfokú bíróság ítéletével (a joghatósági kifogást alaptalannal találva) az alperesek eljárás megszüntetése iránti kérelmét és a felperes keresetét egyaránt elutasította.

[12] Az elévülést vizsgálva hangsúlyozta, hogy az elévülés nyugvásának megállapítására csak egészen kivételesen, rendkívüli okok alapján kerülhet sor. Az ezzel ellenkező gyakorlat az elévülés jogpolitikai célját keresztezné. A bírói gyakorlat (BH2013. 189) egyedileg mérlegeli, hogy a jogosult a követelését menthető okból nem tudta-e érvényesíteni. Menthető oknak az minősül, ha a károsult a károsodás bekövetkezéséről nem tud, illetőleg olyanok a körülmények, hogy arról nem is kellett tudnia. Lényegesnek tekintette az adott esetben, hogy a N... tevékenysége folytán a felperes tudomást szerezhetett a kárigénye bekövetkezéséről és annak érvényesíthetőségéről.

[13] Az elsőfokú bíróság megállapította, a Bizottság határozatáról 2016. július 19-én közzétett Közlemény tartalmazta mindazokat az információkat, amely alapján a kartell folytán kárt szenvedett személyek kárigényüket érvényesíthették a nemzeti bíróságok előtt. A Közleményből a bizottsági ügy számára kattintva az interneten elérhetővé vált a kartellel érintett gyártók megnevezése, és a teljes határozatról szóló közlemény az igényérvényesítésre nyitva álló egy éves határidőn belül megjelent. Minezek alapján a felperestől mint professzionális szereplőtől elvárható volt, hogy az igényét a Közleménytől számított egy éven belül érvényesítse, abból ugyanis tudomására juthatott, hogy a 6 tonna össztömeget meghaladó gépjármű vásárlásával összefüggésben a kartell jogsértés folytán kára keletkezett, és hogy azt ki okozta. Követelése ezért 2017. július 19-én, a Közlemény közzétételétől számított egy év elteltével, de legkésőbb 2016. november 3-tól (az „O... stratégiának” a N... honlapján történő közzétételétől) számított egy év elteltével elévült.

[14] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett (a keresetet elévülésre tekintettel elutasító) rendelkezését helybenhagyta.

[15] A jogerős ítélet szerint az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, a bizonyítékokat okszerűen mérlegelte, a megállapított tényekből levont jogi következtetéseivel és döntésével, valamint kifejtett indokaival a másodfokú bíróság egyetértett. A fellebbezésben írtakra tekintettel az elsőfokú ítélet indokait az alábbiakkal kiegészítette.

[16] Rögzítette, a Tpt. 95/E. § (4) bekezdésére figyelemmel a perben nem alkalmazandók a Tpt. 88/T. § 2017. január 1-től hatályba lépett előírásai; speciális rendelkezés hiányában ezért helytállóan vizsgálta az elsőfokú bíróság az elévülést a régi Ptk. szabályai alapján. A perben az volt vitatott, hogy az igényérvényesítés akadályosa mikor szűnt meg. A régi Ptk. 326. § (2) bekezdése a jogosult méltányos érdekeinek szem előtt tartása mellett azt gátolja meg, hogy az igényérvényesítés akadályának időtartama alatt az elévülés befejeződjön. Az igényérvényesítés akadályosa kizárólag abban az esetben eredményezi az elévülés nyugvását,

ha az a jogosult részéről menthető okként vehető figyelembe. Ennek legjellemzőbb esete, ha nem tud, és kellő körültekintés mellett nem is tudhat a saját követeléséről. Az elévülési határidő nyugvása ebben az esetben csak akkor szűnik meg, amikor az igényérvényesítés utolsó akadálya is elhárult és a jogosult tudomást szerzett az igény érvényesítéséhez szükséges valamennyi körülményről.

[17] Ahhoz, hogy a felperes jelen perbeli igényét bíróság előtt érvényesíteni tudja, tisztában kellett lennie az alperesek versenyjogsértő magtartásával és azzal, hogy ebből eredően őt kár érte. Ehhez ismernie kellett a kartellben részes jogi személyeket, a versenykorlátozó megállapodás lényegi tartalmát, a jogsértés időszakát és az érintett piacot. Ezen ismeretekre azonban kizárólag olyan mértékig és mélységben volt szüksége, ami a saját igényérvényesítését lehetővé teszi. Nincs jelentősége ezért semmilyen olyan bizonytalanságnak, amely nincs összefüggésben a felperes konkrét igényével. Nem volt ezért releváns az a felperes által hivatkozott kétely, amely szerint nem egyértelmű, hogy a jogsértés 2011-ben pontosan mikor fejeződött be, hiszen a perrel érintett gépkocsit korábban szerezte be.

[18] A másodfokú bíróság utalt a hibás teljesítéssel kapcsolatos egyes jogalkalmazási kérdésekről szóló 1/2012.(VI. 21.) PK vélemény (a továbbiakban: 1/2012. PK vélemény) indokolásában írtakra és kifejtette, az elévülés nyugvásának szempontjából nem pusztán a felperes szubjektív ismereteinek van jelentősége, hanem annak is, hogy az adott objektív körülmények között akár ügyvéd vagy más szakértő közreműködésével, az ilyen személy által megtehető intézkedések alapján mikor juthatott hozzá az igényérvényesítéshez szükséges információkhoz. Figyelembe kell venni azt az elsőfokú bíróság által helyesen értékeltényt is, hogy maga a felperes sem laikus személy, hanem a fuvarozási piac professzionális résztvevője.

[19] Mindezen szempontokat is figyelembe véve a másodfokú bíróság megállapította, hogy a Közlemény a lényeges információkat egyértelműen tartalmazta, ezért helytállóan jutott arra a következtetésre az elsőfokú bíróság, hogy a Közlemény megjelenésével a felperes abba a helyzetbe került, hogy – a szükséges felkészüléssel, az esetlegesen még hiányzó adatok, információk beszerzésével – érvényesítse az igényét, ezért az elévülés nyugvása ekkor megszűnt.

[20] A másodfokú bíróság jelen perben nem tartotta irányadónak a felperes által hivatkozott Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) C-637/17. számú (2019. március 28-án kelt Cogeco Communications Inc. vs a Sport TV Portugal SA és társa ítélet, EU:C:2019:263) ítéletében (a továbbiakban: Cogeco ítélet) írtakat a magyar és a portugál jog eltérő elévülési szabályai miatt, valamint a Hepatitis C vírusfertőzés miatt keletkezett kártérítési igények elévülése, érvényesíthetősége tárgyában kialakult magyar bírósági gyakorlatot (EBH2004. 1120.), az eltérő tényállásra tekintettel. Álláspontja szerint nem volt jelentősége a jogvita eldöntésében az EUMSZ 296. és 297. cikkével kapcsolatos felperesi érvelésnek sem, valamint alaptalanul hivatkozott a felperes arra is, hogy az új polgári perrendtartás szigorú, formális szabályai miatt nem volt olyan helyzetben, hogy az igényét korábban érvényesítse. A másodfokú bíróság álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a következetes bírói gyakorlatnak és az Alaptörvény 28. cikkének megfelelően értelmezte az elévülés nyugvásának jogintézményét.

A felülvizsgálat engedélyezés iránti kérelem

[21] A jogerős ítélettel szemben a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet és felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet. A Kúria a Pfv.20.263/2021/2. számú végzésével a felülvizsgálatot megtagadta.

[22] A felperes jogegységi panasza alapján eljáró Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa a Jpe.II.60.018/2023/13. számú határozatával megállapította, hogy a jogegységi panasszal támadott Pfv.20.263/2021/2. számú, felülvizsgálatot megtagadó végzés a „társadalmi jelentőség” mint a felülvizsgálat engedélyezésének eljárásjogi előfeltétele megítélésében eltér a Gfv.30.167/2020/5. számú felülvizsgálati ügyben meghozott – és a Bírósági Határozatok Gyűjteményében K-GJ-2021-14 számon közzétett – határozattól. Az eltérés nem volt indokolt. Az indokolatlan eltérésre figyelemmel a jogegységi panasszal támadott végzést hatályon kívül helyezte, és a Kúriát a felülvizsgálati eljárás lefolytatására utasította. Megállapította, hogy a Jogegységi Panasz Tanács eljárásában a felperesnek 65.151 (hatvanötezerszázötvenegy) forint költsége merült fel.

[1] A Jogegységi Panasz Tanács határozatát követően a Kúria a Gfv.30.232/2024/4. számú végzésével a felülvizsgálatot a felvetett jogkérdés társadalmi jelentőségére tekintettel a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 409. § (2) bekezdés b) pontja alapján engedélyezte. Az engedélyezés indokául szolgált, hogy az adott ügy közvetlenül vagy közvetett módon a jogalanyok, a társadalom széles körét érinti, az alperesek közötti határon átnyúló, éveken át zajló és az Európai Bizottság határozatában megállapított versenykorlátozó megállapodás magánjogi jogkövetkezményei európai szinten is jelentős társadalmi kérdést jelentenek. A versenyjogi jogsértésekkel okozott károk megtérítése tekintetében kiemelkedő jelentősége van annak, hogy a Bizottság ugyanazon az egy határozatán alapuló magánjogi igények hatékony érvényesítését a különböző bíróságok jogértelmezési gyakorlata is elősegítse, az igényérvényesítés feltételei és az arra vonatkozó uniós jogelvek (effektivitás és tényleges érvényesülés elve) egységesen érvényesüljenek (lásd ebben az értelemben: Cogeco ítélet, 50. pont).

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[23] A felperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet elsőfokú ítéletre is kiterjedő hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte. Állította, hogy a jogerős ítélet sérti a régi Ptk. 326. § (2) bekezdését, a Pp. 276. § (5) bekezdését, 279. § (1) bekezdését, a Szerződés 81. és 82. cikkében meghatározott versenyszabályok végrehajtásáról szóló, a Tanács 1/2003/EK rendeletének (a továbbiakban: 1/2003/EK rendelet) 30. cikkét, az Európai Unió működéséről szóló szerződés (a továbbiakban: EUMSZ) 296. és 297. cikkét, valamint az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdését és a 28. cikkét, valamint eltér a Legfelsőbb Bíróság PK 51. számú állásfoglalásától, a BH2005. 104. számon (EBH2004. 1120. számon is) közzétett határozatától és az 1/2012. PK vélemény 11. pontjában foglaltaktól.

[24] A felperes hangsúlyozta, a jelen felülvizsgálati kérelemben foglaltak egyetlen kérdés megválaszolásával kapcsolatosak: mikor került a felperes abba a helyzetbe, hogy az igényét megalapozottan érvényesíteni tudja, azaz mikor szűnt meg az elévülés nyugvása. Megítélése szerint a másodfokú bíróság az anyagi jogi és eljárásjogi jogszabályok téves értelmezésével és alkalmazásával, valamint a bizonyítékok okszerűtlen és iratellenes mérlegelésével jutott arra a téves következtetésre, hogy az elévülés nyugvása már a Közlemény megjelenésekor megszűnt.

[25] A felperes kifejtette, az elévülés nyugvása megszűnéséhez az szükséges, hogy a jogosult tudomással bírjon minden, az igényérvényesítéshez szükséges információról. A

másodfokú bíróság a bizonyítékok mérlegelése során jogszabálysértően figyelmen kívül hagyta azt a tény, hogy a Közlemény alapján a felperes nem tudta beazonosítani, hogy pontosan mely tehergépjárművei érintettek a jogsértéssel, ugyanis a jogsértés befejezésének pontos dátumát a felperes kizárólag a 2017. április 6-án megjelent Bizottsági Határozatból és annak a Hivatalos Lapban közzétett összefoglalójából ismerhette meg. A rendelkezésre álló bizonyítékok okszerűtlen mérlegelésével állapította meg a másodfokú bíróság, hogy a felperes igényérvényesítéséhez szükséges valamennyi információ a sajtóközlemény alapján is megismerhető volt.

[26] A felperes hangsúlyozta, hogy a károsultak az igényérvényesítéshez objektíve és szubjektíve szükséges információkról kizárólag egyetlen hiteles forrásból, a Bizottsági Határozatból szerezhettek tudomást. Téves és iratellenes tehát az az állítás, hogy a Közlemény alapján minden releváns információ a felperes rendelkezésére állt ahhoz, hogy a keresetét előterjessze.

[27] A 2016. július 19-én megjelent angol nyelvű Közlemény csak a jogsértés megállapításának tényét közölte a széles nyilvánossággal. A Bizottsági Határozat közzétételét megelőzően megjelent cikkek és tájékoztató anyagok sem támasztják alá az elévülés nyugvásának megszűnését, azok ugyanis kizárólag a Közleményben szereplő információkat ismételték meg. A rendelkezésre álló bizonyítékok kirívóan okszerűtlen mérlegelésének eredménye az a megállapítás, amely szerint a felperes vonatkozásában az elévülés nyugvásának megszűnése legkésőbb 2016. november 3-ra tehető, amikor a N... által B... szervezett őszi tagi találkozók záró rendezvényére sor került, és ahol az O... Ü...i I... a sajtóközlemény tartalmáról tájékoztatta a megjelenteket. A rendelkezésre álló bizonyítékok alapján ugyanis egyértelműen arra a következtetésre lehet jutni, hogy a felperes először 2017 február-március körül szerzett tudomást a versenyjogsértésről, és arról, hogy kártérítési igény érvényesítésére lehet jogosult. Ezt követően felvette a kapcsolatot a N...-tel és részt vett a 2017 tavaszán B... tartott tagi fórumon. A fentiek alapján egyértelműen megállapítható, hogy nem felel meg a valóságnak a másodfokú bíróság azon kijelentése sem, hogy a felperes az igényérvényesítés során passzív magatartást tanúsított.

[28] A másodfokú bíróság a józan észből és az általános racionális gondolkodásból is levezethető igazságokat rögzítő, hasonló esetekre is megfelelően irányadó bírói gyakorlattal (EBH2004. 1120.; BH2000. 100.; BH2005. 104.; BH2005. 250.; BH2005. 286.; BH1993. 313.; 1/2012. PK vélemény) ellentétesen jutott arra a megalapozatlan és téves következtetésre, hogy a felperesnek „kellő körültekintés mellett” már 2016 nyarán, de legkésőbb 2016 novemberében értesülnie kellett a versenyjogsértésről.

[29] A másodfokú bíróság a fentieken túl nem vette figyelembe az uniós jog hatékony érvényesülésének követelményét, a Bizottság határozatainak közlésére vonatkozó tételes rendelkezéseket [1/2003/EK rendelet 30. cikk (1) bekezdése, EUMSZ 297. cikke] és végső soron az Alaptörvénnyel sem összeegyeztethető eredményre jutott. A másodfokú bíróság – tévesen – nem tartotta irányadónak a jelen perben a Cogeco ítélet rendelkezéseit.

[30] Az I-VIII. és XIII-XV. rendű alperesek felülvizsgálati ellenkérelmükben a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérték. Álláspontjuk szerint a jogerős ítélet maradéktalanul megfelel a jogszabályoknak, a másodfokú bíróság nem követett el eljárási szabálysértést, továbbá a jogerős ítélet nem tér el jogkérdésben a Kúria precedensértékű határozatától. Kifejtették, a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott határozatok nem minősülnek a Kúria precedensképes határozatának. A nyugvásra alapjául szolgáló menthető ok fogalma nem értelmezhető kiterjesztően, az elévülés nyugvásának megállapítására csak kivételesen, rendkívüli okok alapján van lehetőség. A felülvizsgálati kérelemben előadott érvek nem alkalmasak annak alátámasztására, hogy az elévülés a felperesi igény tekintetében a Bizottsági Határozat 2017. április 6-i közzétételéig nyugodott. A felperes által hivatkozott

információs aszimmetriának az elévülés körében nincs jelentősége, kizárólag az vizsgálható, hogy mikor állt a felperes rendelkezésére a perindításhoz szükséges információ. Nem vonható analógia a Hepatitis C fertőzésben szenvedő betegekkel kapcsolatos ügyek és jelen per között. A Cogeco ítéletből semmi nem enged arra következtetni, hogy a magyar jog elévülési szabályai gyakorlatilag lehetetlenné vagy rendkívül nehezé tennék a kártérítés követeléséhez való jog gyakorlását. Tévesen tulajdonít jelentőséget a felperes annak az időpontnak is, amikortól a Bizottsági Határozat joghatást vált ki. A Bizottság határozatai nem minősülnek közvetlen joghatással bíró jogi aktusnak olyan harmadik személyek felé, amelyekre rendelkezést nem tartalmaznak. Az esetleges károsultak számára nyilvánvalóan megkönnyíti egy ilyen határozat a jogérvényesítést, de nem zárja ki azt annak hiányában sem, és nem is jogi előfeltétele a kárigény előterjesztésének.

A Kúria döntése és jogi indokai

[31] A Pp. 406. § (1) bekezdése alapján a felülvizsgálat tárgya csak a jogerős ítéletnek az ügy érdemére kiható jogszabálysértése, illetve a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való eltérése lehet. Ahogyan arra a Kúria a Jpe.II.60.018/2023/13. számú határozatában már rámutatott, a Pp. 346. § (5) bekezdésére figyelemmel az állapítható meg, hogy a „Kúria közzétett határozata” alatt a Bírószági Határozatok Gyűjteményében közzétett, 2012. január 1-je után meghozott határozatokat kell érteni. E követelménynek a Legfelsőbb Bíróság BH2005. 104., valamint EBH2004. 1120. számon közzétett eseti döntése (és az annak alapjául szolgáló Pfv. 22.097/2002/4. számú ítélete), a PK 51. számú állásfoglalása, valamint az 1/2012. (VI. 21.) PK vélemény nem felel meg {Jpe.II.60.018/2023/13., Indokolás [41]-[43]}, ezért e hivatkozásokat a Kúria a felülvizsgálati eljárásban sem vizsgálta.

[32] A Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 423. § (1) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között – a fenti korlátozásra is figyelemmel – vizsgálta, és azt a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okokból az alábbiak szerint jogszabálysértőnek találta.

[33] Helyesen hivatkozott a felperes felülvizsgálati kérelmében arra, hogy a felülvizsgálati eljárásban egyetlen jogkérdést szükséges megítélni: a felperes mint károsult számára a Bizottság AT.39.824 – Tehergépjárművek ügyben 2016. július 19-én kelt határozatával megállapított versenyjogi jogsértés miatti magánjogi kártérítési követelésére az igényérvényesítési határidő kezdő időpontját a Határozatról megjelent (sajtó)Közlemény közzétételének időpontjától vagy a Bizottság határozatának az Európai Unió Hivatalos Lapjában való megjelenésétől kell számítani. Ettől függően lehet állást foglalni ugyanis arról, hogy a felperes kártérítési igénye a keresetlevele bíróság előtti előterjesztésekor elévült-e.

[34] A Bizottság AT.39.824 – Tehergépjárművek ügyben hozott határozata az EUMSZ 101. cikkének hatálya alá tartozó, az alperesek közötti versenykorlátozó megállapodások tilalmába ütköző tevékenységet állapított meg. Az EUMSZ 101. cikk azon versenyszabályok közé tartozik, amelyek – az EUMSZ 3. cikk (1) bekezdésének b) pontjában említettekhez hasonlóan – szükségesek a belső piac működéséhez (Lásd analógia útján: 2011. február 17-i TeliaSonera Sverige ítélet, C-52/09, EU:C:2011:83, 21. pont). Mivel az EUMSZ 101. cikk megsértésével okozott kár megtérítéséhez való jog túlmutat a károsult személyek által elszenvedett kár pusztá megtérítésén, e jog általánosabban véve is megerősíti az Unión belüli hatékony verseny fenntartását (2014. június 5-i Kone és társai ítélet, C-557/12, EU:C:2014:1317, 23. pont, a továbbiakban: Kone ítélet; 2012. november 6-i ítélet Otis és társai ítélet, C-199/11, EU:C:2012:684, 42. pont). A versenyjog magánjogi érvényesítése iránti, az EUMSZ 101. cikk megsértésével okozott kár megtérítéséhez való jog feltételeit alapvetően az uniós jog határozza meg, míg e jogok érvényesülését biztosító keresetekre

vonatkozó eljárási szabályok kialakítása az egyes tagállamok feladata (Lásd ebben az értelemben: 2001. szeptember 20-i Courage és Crehan ítélet, C-453/99, EU:C:2001:465, 29. pont). Unió szabályozás hiányában is az egyes tagállamok belső jogrendszerének feladata szabályozni a versenyjogi jogsértésből eredő kár megtérítésének követelésére vonatkozó jog gyakorlásának feltételeit, ideértve az elévülési időre vonatkozó feltételeket is, tiszteletben tartva azonban az egyenértékűség és a tényleges érvényesülés elvét (lásd analógia útján: Cogeco ítélet, 42. pont; Kone ítélet 24. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

[35] Azt az EUB már több ítéletében is értelmezte, hogy a versenyjogi jogsértésen alapuló kártérítési igények esetén milyen konjunktív feltételek bekövetkeztétől számítandó az elévülés (azaz mi az elévülés kezdő időpontja). Eszerint a tagállamok és az Unió versenyjogi rendelkezéseinek megsértése miatti kártérítési keresetekre alkalmazandó elévülési idők egyrészt nem kezdődhetnek meg azelőtt, hogy a jogsértés megszűnt volna, másrészt a károsult fél tudomást szerzett volna arról, hogy e jogsértés következtében őt kár érte, valamint a jogsértés elkövetőjének kilétéről (lásd ebben az értelemben: Kone ítélet 22. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2022. június 22-i Volvo és DAF Trucks ítélet, C-267/20, EU:C:2022:494, 61. pont, a továbbiakban: Volvo ítélet). Hasonló következtetést vont le az EUB a tényleges érvényesülés elve alapján is: azok az elévülési idők, amelyek még azt megelőzően megkezdődnek, hogy az uniós versenyjog megsértése folytán kárt szenvedett személy tudomást szerezhetne az e jogsértést elkövető személy személyazonosságáról, gyakorlatilag lehetetlenné vagy rendkívül nehézvé tehetik a kártérítés követeléséhez való jog gyakorlását (Cogeco ítélet, 49. pont). Ahhoz ugyanis, hogy a károsult személy kártérítési keresetet terjeszthessen elő, elengedhetetlen, hogy tudja, mely személy felelős a versenyjog megsértéséért (Cogeco ítélet, 50. pont).

[36] Az EUB kimondta azt is: azt a nemzeti szabályozást, amely az elévülés kezdő időpontjáról, annak időtartamáról, továbbá a nyugvásának vagy a megszakadásának feltételeiről rendelkezik, hozzá kell igazítani a versenyjog sajátosságaihoz, valamint a versenyjogi szabályoknak az érintett személyek általi alkalmazásával elérni kívánt célokhoz, annak érdekében, hogy ne hiúsítsák meg az EUMSZ 101. cikk és az EUMSZ 102. cikk teljes körű érvényesülését (Cogeco ítélet, 47. pont). Az uniós versenyjog megsértése miatti kártérítési keresetek előterjesztéséhez ugyanis főszabály szerint összetett ténybeli és gazdasági elemzés lefolytatása szükséges (Cogeco ítélet, 46. pont).

[37] A versenyjog sajátosságaihoz igazított és a versenyjogi jogsértések miatti magánjogi jogérvényesítések esetén a fentiek szerint adott EUB jogértelmezés szerint a felperes követelése akkor válik esedékessé, azaz az elévülés akkor kezdődik, amikor a Bizottság határozatában megállapított jogsértés befejeződik és a felperes tudomást szerez mind a jogsértés elkövetőinek kilétéről, mind pedig arról, hogy őt e magatartás miatt kár érte. Ehhez képest szükséges értékelni azt, hogy az ilyen igény érvényesítésének határideje mikor nyílik meg, azaz a jogérvényesítés akadálya mikor szűnik meg.

[38] Az igényérvényesítési határidő megnyílása az EUB ítélkezési gyakorlata szerint főszabály szerint egybeesik az érintett bizottsági határozat összefoglalójának az Európai Unió Hivatalos Lapjában való közzétételével (2024. április 18-i Heureka ítélet, C-605/21, EU:C:2024:324, 67. pont, a továbbiakban: Heureka ítélet; Volvo ítélet, 71. pont). Az EUB ítélkezési gyakorlatából kitűnik, hogy ahhoz, hogy a károsult kártérítési keresetet terjeszthessen elő, elengedhetetlen, hogy tudja, mely személy felelős a versenyjogi rendelkezések megsértéséért (Cogeco ítélet, 50. pont). Azt pedig csak valamely uniós intézménytől származó jogi aktusnak az Európai Unió Hivatalos Lapjában az Unió valamennyi hivatalos nyelvén történő közzététele biztosítja, hogy mind a természetes, mind a jogi személyeknek lehetőségük legyen arról tudomást szerezni (lásd ebben az értelemben: 2023. március 6-i Deutsche Bank [Kartell – származtatott euro-kamatügyletek] végzés,

C-198/22 és C-199/22, EU:C:2023:166, 49. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

[39] A perbeli esetben a Közleményből nem derült ki minden elkövető személye, és a fentiek szerinti minden információ sem állt a felperes rendelkezésére a jogsértés pontos időtartamát és az e jogsértéssel érintett árukat illetően. A Közlemény kevésbé részletes információkat tartalmazott az érintett ügy körülményeiről, és azokról az okokról, amelyek miatt valamely versenykorlátozó magatartás jogsértésnek minősíthető. Ezzel szemben az Európai Unió Hivatalos Lapjában közzétett Bizottsági Határozat már kellően informatív, mert az az 1/2003/EK rendelet 30. cikke szerint megadja a felek nevét és a határozat fő tartalmát, ideértve a kiszabott szankciókat. Garanciális okokból sem fogadható el a Közlemény és az abban foglalt információk adattartalma, ugyanis az ilyen közlemények joghatás kiváltására nem alkalmas célból készült olyan rövid dokumentumok, amelyeket főszabály szerint a sajtónak és a médiának szánunk, ennek megfelelően megjelenésük helye is csak internetes felület, honlap, szemben a jogi hatás kiváltására alkalmas Határozat Európai Unió Hivatalos Lapjában való közzétételével. A károsultak nem részesei a Bizottság versenyfelügyeleti eljárásának, a versenyjogi jogsértéssel kapcsolatos Határozatról hitelesen csak a Bizottság által az 1/2003/EK rendelet 30. cikke szerinti adattartalmú, kötelezően közzéteendő Határozatból (összefoglalóból) értesülhetnek, és figyelembe vehető az is, hogy a nyelvi rezsimnek is szerep juthat, ugyanis csak a Határozat összefoglalójának közzététele kötelező az Unió összes hivatalos nyelvén (lásd: az EUMSZ 101. és 102. cikkével kapcsolatos eljárások lefolytatására vonatkozó legjobb gyakorlatokról szóló Bizottsági közlemény 148. pontját).

[40] A fentiek alapján helyesen hivatkozott a felperes arra, hogy ilyen körülmények között észszerűen nem lehet úgy tekinteni, hogy a Közlemény közzétételének időpontjában, vagyis 2016. július 19-én tudomást szerzett mindazokról az elengedhetetlen információkról, amelyek lehetővé tették számára a kártérítési per megindítását. Ezzel szemben az állapítható meg, hogy csak a Bizottság Határozata (összefoglalójának) az Európai Unió Hivatalos Lapjában való közzétételekor, vagyis 2017. április 6-án szerzett tudomást minden, az igényérvényesítéshez szükséges információról (Cogeco ítélet, 40. és 50. pont; Volvo ítélet, 71-72. pont).

[41] A fentiekre tekintettel a jogerős ítélet sérti az 1/2003/EK rendelet 30. cikkét, ennek értékelése elmaradása, ugyanakkor a Közlemény mint bizonyíték figyelembe vétele miatt a Pp. 279. § (1) bekezdését, továbbá a másodfokú bíróság indokolatlanul nem vette figyelembe a felperes által hivatkozott és a felek jogvitájára irányadó uniós jogot értelmező releváns EUB joggyakorlatot (Cogeco ítélet), amelyből a fenti jogértelmezés már kiolvasható. Utal a Kúria arra is, hogy a jogerős ítélet meghozatalát követően az EUB további határozataiban is megerősítette és tovább pontosította megállapításait (Volvo ítélet, Heureka ítélet), és hasonlóan értékelte ezt a jogkérdést a Kúria a jogerős ítélet meghozatalát követően hozott precedensértékű határozataiban is.

[42] Az első és másodfokú eljárásnak – az eljárt bíróságok Kúriától eltérő jogi álláspontja folytán – kizárólag annak a jogkérdésnek a megítélése volt a tárgya, hogy a Közlemény internetes oldalon való megjelenéséhez vagy a Határozat (összefoglalójának) a jogforrásokra irányadó szabályok szerinti közzétételéhez kapcsolódhat a felperes versenyjogi jogsértésen alapuló kártérítési igénye tekintetében az igényérvényesítési határidő megnyílását kiváltó jogi hatása. A Kúria ezért az Alaptörvényben és a Pp.-ben minden fél számára biztosított, a jogviták tisztességes és többfokú bírósági eljárásban való elbírálásához és a jogorvoslathoz való jog megfelelő érvényesülése érdekében a jelen határozatában kizárólag ezzel a kérdéssel foglalkozhatott, ebben a kérdésben foglalt állást. Minden további, a perben releváns jogkérdés a tovább folytatódó eljárásban lesz megítélendő.

[43] A fentiek alapján a Kúria a jogerős ítéletet – elsőfokú ítéletre is kiterjedően – a Pp. 424. § (3) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította.

[44] A megismételt eljárásban az elsőfokú bíróságnak a perfelvételi szaktól kell lefolytatnia az új eljárást.

[45] A Kúria a Pp. 424. § (4) bekezdése szerint csak megállapította a felperes és az I-VIII. rendű, valamint a XIII-XV. rendű alperesek felülvizsgálati eljárásban felmerült – a felperes esetében a felszámított ügyvédi munkadíjból és megfizetett felülvizsgálati eljárási illetékből, valamint a jogegységi panasz eljárásban részére megállapított költségből, míg az I-VIII. rendű, valamint a XIII-XV. rendű alperesek esetében csak a felszámított ügyvédi munkadíjból álló – költségeit. A Kúria a jogi képvisellel felmerült költségek összegét – a VIII. rendű alperes kivételével – a kérelmekkel egyezően, a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet (a továbbiakban: IM rendelet) 3. § (2) bekezdése a) pontja és (5) bekezdése és 4/A. § (1) bekezdése alapján – áfával növelt összegben – állapította meg. A VIII. rendű alperes vonatkozásában indokolatlannak ítélte az IM rendelet képviseleti díj mérlegeléssel történő felemelésére vonatkozó, a VIII. rendű alperes által hivatkozott szabályának alkalmazását, egyebekben a VIII. rendű alperes vonatkozásában is az IM rendelet fenti szabályai alkalmazásával döntött a felülvizsgálati eljárási költség megállapításáról. Az így megállapított költségek viseléséről a megismételt eljárásban érdemi határozatot hozó bíróság dönt. A IX-XII. rendű alperes felülvizsgálati ellenkérelmet nem terjesztett elő, a kitűzött tárgyaláson nem jelent meg és a felülvizsgálati eljárási költségeit sem számította fel, ezért a Kúria e körben a megállapítás tételét mellőzte.

[46] A végzés ellen a felülvizsgálatot a Pp. 407. § (1) bekezdés d) pontja zárja ki.

[47] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 405. § (1) bekezdése szerint alkalmazandó Pp. 376. § (1) bekezdés a) pontja alapján tárgyaláson bírálta el.

Alkalmazott jogszabályok és joggyakorlat

[48] 2016. évi CXXX. törvény 279. § (1) bekezdés

[49] 1/2003/EK rendelet 30. cikk

A döntés elvi tartalma

[50] A versenyjogi jogsértésekkel okozati összefüggésben follow-on típusú kártérítési keresetek esetén – amennyiben a versenyjogi jogsértés már befejeződött – a károsult számára akkor nyílik meg az igény érvényesítésének joga, amikor tudomást szerez a versenyjogi jogsértés szempontjából releváns valamennyi körülményről, amely vélelmezhetően a Bizottság jogsértést megállapító határozatának (határozat összefoglalójának) az Európai Unió Hivatalos Lapjában való megjelenésével következik be.

Budapest, 2025. január 22.

Dr. Simonné dr. Gombos Katalin s.k. a tanács elnöke, Dr. Tibold Ágnes s.k. előadó bíró, Dr. Farkas Attila s.k. bíró, Dr. Farkas Antónia s.k. bíró, Dr. Madarász Anna s.k. bíró

A kiadmány hitelélül:

S.K.

bíróági ügyintéző